

Svatba jako rituál

1 OBSAH

2	Seznam obrázků	3
3	Seznam zdrojů	4
4	Snubní prsten	5
4.1	Měření velikosti	5
4.2	Kde se snubní prsteny nosí	6
4.3	Význam snubních prstenů	6
4.4	Zásnubní prsten	6
4.5	Historie	6
5	Svatební šaty	8
5.1	Střihy	8
5.2	Svatební průmysl	8
5.3	Distribuce svatebních šatů	9
6	Svatba	10
6.1	Před svatbou	10
6.2	Termíny svateb	11
6.3	Svatba	11
6.4	Po svatbě	11
6.4.1	Zánik manželství	12
6.5	Svatebčané	12
6.6	Právní náležitosti	12
7	Druhy sňatku	14
7.1	Oddávající	14
7.2	Svazky stejného pohlaví	14
7.3	Svatby podle náboženství	15
7.3.1	Křesťanství	15
7.3.2	Judaismus	15
7.3.3	Islám	18
7.3.4	Hinduismus	18
8	Svatební smlouva	19
8.1	Historie	19
8.1.1	Obsah svatebních smluv	19

8.1.2	Vliv sezónnosti na uzavírání smluv	19
8.2	V Česku	20
9	Svatební zvyky	21
9.1	Nejběžnější zvyky v Česku:	21
9.2	Svatební zvyky ve světě	22
9.2.1	Polsko	22
9.2.2	Německo	23
9.2.3	Rusko	23
9.2.4	Švédsko	23
9.2.5	Turecko	23
9.2.6	Mauritánie	24
9.2.7	Keňa	24
9.2.8	Skotsko	24

2 SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Snubní prstýnky</i>	5
<i>Nevěsta ve svatebních šatech</i>	8
<i>Pravoslavný církevní sňatek, v Praze</i>	15
<i>Chupa v synagoze ve Washingtonu</i>	16
<i>Židovská svatba na obraze Jozefa Israëlse (1903)</i>	16
<i>Kazašská svatba v mešitě</i>	18

3 SEZNAM ZDROJŮ

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatba>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Židovská_svatba

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hinduismus>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Islám>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatební_smlouva

https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatební_zvyky

https://cs.wikipedia.org/wiki/Snubní_prsten

4 SNUBNÍ PRSTEN

Snubní prsteny si vyměňují při svatebním obřadu ženich s nevěstou jako symbol slibu lásky, věrnosti a spojení.

Obrázek 1 Snubní prstýnky

Snubní prsten by měl být z kvalitního materiálu, aby vydržel více let bez významných změn. K jeho výrobě se používá nejčastěji bílé nebo žluté zlato, ale také stříbro nebo chirurgická ocel, případně růžové zlato nebo kombinace různých kovů. Obvyklé je podobné provedení obou prstenů. Nevěsta může mít prsten ozdobený kamínky. Výběr je široký – od levných zirkonů až po brilianty, tj. diamanty kulatého brusu. Na vnitřní stranu prstenu je možné vyrýt krátký text. Bývá to nejčastěji datum svatby nebo jména novomanželů.

4.1 Měření velikosti

Při výběru snubních prstenů je třeba dát pozor na jejich správnou velikost u obou partnerů. Tu pomohou určit v téměř jakémkoli zlatnictví či klenotnictví pomocí tzv. měřicího trnu (pokud je k dispozici jiný prsten, který snoubenci nosí na daném prstu) nebo měřicích kroužků. V České republice se nejčastěji používají tzv. EU velikosti, které odpovídají vnitřnímu obvodu prstenu. V USA, v Číně, ale i v některých evropských zemích, např. v Německu, se používá jiný systém označování velikostí.

Existují i možnosti, jak změřit velikost prstenu doma svépomocí – např. lze pravítkem změřit vnitřní průměr jiného padnoucího prstenu, případně pomocí nepružného materiálu (nejčastěji se používá proužek papíru nebo zubní nit) změřit přímo obvod prstu. Tyto metody s sebou ale nesou riziko, protože každý prsten padne trochu jinak, u širších prstenů bývá často potřeba zvolit o číslo větší velikost. Navíc se obvod prstu mění během dne a podle teploty. Na rozdíl od koupě zásnubního prstenu, kdy muž většinou chce partnerku překvapit, a tak se snaží velikost zjistit tajně, se při koupi snubních prstenů jednoznačně doporučuje nechat si velikost změřit přímo u profesionálů. Některá klenotnictví navíc nabízejí výrobu snubních prstenů na zkoušku a případnou úpravu velikosti zdarma.

4.2 Kde se snubní prsteny nosí

Dnes většina párů nosí své snubní prsteny na prsteníčku levé ruky. Ženy někdy nosí snubní prsten na prsteníčku pravé ruky a na levé ruce si nechávají zásnubní prsten. V minulosti bylo běžné nošení snubního prstenu na jiných prstech – např. asi do začátku 17. století byl jako zásnubní nebo snubní šperk užíván jakýkoli prsten nošený na pravé ruce, v druhé polovině 17. století a ve století 18. se zase rozšířila móda nošení snubního prstenu na palci. Na prsteníčku levé ruky se poprvé začal nosit zřejmě okolo roku 1614 na základě víry, že jde o přímou cestu k srdci. Levá ruka je praktičtější i z hlediska ochrání prstenu před mechanickými poškozeními.

4.3 Význam snubních prstenů

Snubní prsteny (a prsteny obecně) symbolizují především závazek, spojení, věrnost, nerozlučnost. Tvar kruhu připomíná nekonečno. Důvody, proč lidé snubní prsteny nosí, ale mohou být různé: od tradice, symboliky a spojení s milovanou osobou i na dálku až po veřejné přiznání se k druhému člověku a vyjádření signálu pro okolí („jsem zadaný/á“, „patříme k sobě“ nebo i jako prostředek k odhánění druhých).

4.4 Zásnubní prsten

Zásnubní prsten má dát na vědomí všem, že osoba, která jej nosí, je zasnoubena a bude se vdávat. V západních kulturách nosí zásnubní prsten zpravidla ženy a takový prsten je ozdobený diamantem nebo jiným kamenem. V některých kulturách nosí muž a žena stejný zásnubní prsten, v dalších kulturách jsou zásnubní prsteny používány také jako svatební prsteny. Zásnubní prsten obvykle předává muž jako dárek ve chvíli, když žádá ženu o ruku. Tím dává najevo svůj zájem o budoucí sňatek. Zásnubní prsten se obvykle nosí na prsteníčku levé ruky. Některé páry si kupují „předzásnubní prsten“, který lze nazvat „prstenem slibu“.

4.5 Historie

První snubní prsteny se objevily již ve starověkém Egyptě kolem roku 3000 před n. l. Kruh, který neměl začátek ani konec, symbolizoval pro Egyptany věčnost. Materiál prstenu bylo však rákosí spletené do kroužků. Z té samé doby pochází také první vysvětlení umístění prstenu na prsteníček. Do prsteníčku vede žíla přímo ze srdce, symbolu lásky.

V antice je nošení spojeno s mýtem o Prométheovi, v němž se prsten, tj. kroužek, objevuje jako symbol lásky k lidem a kámen v prstenu symbolizuje nezdolnost. Současná tradice snubního prstenu je pak nejpravděpodobněji odvozena právě z antiky, přesněji z římské tradice. Židé, Řekové ani Germáni tento symbol budoucího manželství neznali. Ve starém Římě muži posílali železný prstýnek svým vyvoleným. Prsten sloužil jako poznávací znamení, symbol věrné lásky i prostředek, jímž opuštěné ženy označovaly tatínka svých dětí.

Římané dávali prsten spolu s malým klíčkem, který měl ochránit obdarovaného. Římské nevěsty dostávaly dva snubní prsteny, jeden zlatý, který nosily na veřejnosti, druhý vyrobený z kamene, ten používaly během vykonávání domácích prací. Ne vždy znamenalo nošení prstenu podobného snubnímu manželství. Někdy takový prsten znamenal nedotčenost nositele, nebo takový prsten byl symbolem čistého přátelství.

Z této doby pochází také další odůvodnění nošení prstenu na prsteníčku. Stojí za ním římský soudce a spisovatel Aulus Gellius, který žil ve 2. století v Římě. Ten odůvodňuje nošení prstenu na prsteníčku tak, že čtvrtý prst levé ruky je údajně spojen tenkým nervem se srdcem. Jestliže pak na tento prst prstenem zatlačíme, snoubenčina láska bude jistá.

Teprve spolu s křesťanstvím se ve světě prosazuje jako materiál prstenu zlato, které je nadřazené všem ostatním kovům a představuje manželskou lásku. Ve středověku byl prsten také symbolem panenství, a byl tak spojený se sexualitou.

Rozdíl mezi snubním a zasnubním prstenem neexistoval až do 15. století. Ke změně došlo v roce 1563 po Tridentském koncilu, kdy ztratily zasnuby svůj význam, a zasnubní prstýnek se stal nepovinný. Tehdy se začal prsten předávat během svatebního obřadu a dostávala ho pouze žena. Muži v tehdejší Evropě prsten zpravidla ještě nenosili. Až v následujícím století poprvé dochází k tomu, že si v kostele při obřadu muž a žena navzájem vyměňují prsteny. Rozšíření tohoto zvyku však trvá ještě delší dobu.

Prst, na kterém se nosí prsten, získal své jméno "prsteníček" až v 7. století, kdy ho tak pojmenoval křesťanský encyklopedista Isidor ze Sevilly. Také on, stejně jako Egypťané, se domníval, že tento prste je spojený žilkou přímo se srdcem, proto ten název, který se dochoval až do dnes.

5 SVATEBNÍ ŠATY

Obrázek 2 Nevěsta ve svatebních šatech

Svatební šaty jsou společenský dámský oděv, speciálně navržený a vyhotovený pro sňatek. Pro výrobu svatebních a společenských šatů vzniklo v posledních padesáti letech celosvětové průmyslové odvětví s mnoha výraznými značkami.

5.1 Střihy

Roku 1840, kdy se anglická královna Viktorie provdala za Alberta ze Saxe, měla na sobě zářivě bílé šaty. Jelikož se i ostatní nevěsty chtěly cítit jako královna, započala tímto tradice, která stanovila základní barvu svatebních šatů. V tomto a minulém století se nosily šaty splývavého, korzetového nebo bohatého střihu, s různými délkami sukní, nebo kostýmy, obvykle v bílé nebo krémové barvě. Stále častěji se objevují svatební šaty výrazných barev či s etnickými prvky. Módní návrháři, které si největší svatební firmy objednávají pro design nových kolekcí, pravidelně představují extravagantní svatební šaty, které odhalují intimní partie nebo se jinak vymykají sériové produkci.

5.2 Svatební průmysl

Dá se tak nazvat od počátku 20. století. Rozmach svatebního průmyslu přišel v druhé polovině 20. století především v Itálii, Francii a Španělsku a stále trvá. Svatební průmysl se skládá z výrobců, svatebních salonů a specializovaných zprostředkovatelských agentur zařizujících tzv. svatby na klíč.

5.3 *Distribuce svatebních šatů*

V Česku je zvykem si svatební šaty pronajímat na 4–5 dní (čtvrtek až pondělí) ve specializovaných svatebních salonech, ve většině zemí jsou pouze k prodeji ve svatebních domech příslušného výrobce nebo dovozce.

Schéma distribuce svatebních šatů je v zahraničí i u nás shodné, pouze s opačným poměrem prodeje svatebních šatů oproti pronájmům 90% ku 10%:

- **Výrobci** mají sítě vlastních svatebních salonů (značkových obchodů) a poskytují licenci prodeje dovozcům (franšíza, jiná autorizace).
- **Dovozci** mají vlastní svatební salony či sítě svatebních salonů (značkových obchodů) a v souladu s obchodní politikou dodavatele buď poskytují sortiment ještě třetím osobám či nikoliv.
- **Třetí osoby** mají svatební salony, nemají franšizu nebo autorizaci, a sortiment nakupují od výrobců a dovozců.

6 SVATBA

Svatba neboli **sňatek** je obvykle slavnostní vznik manželství. Z pohledu ženy se nazývá též **vdavky**, pro muže **ženitba**. Slovo *svatba* je odvozeno od praslov. **svęto* = „příbuzný“ a to od kořene indoevrop. **swō-* = „svůj“. Výraz *sňatek* staročesky znamenal též shromáždění, sbor, spojení či počátek, z praslov. **sn-(j)ęt-ъkъ*.

Svatba je světově rozšířený společenský obřad, který spojuje dvě osoby. V minulosti se jednalo zpravidla o osoby opačného pohlaví, vzhledem k liberalizaci společnosti a společenských zásad, je dnes v některých státech možné uzavřít sňatek i s osobou stejného pohlaví. Historicky se tento obřad vyskytuje v různých formách v naprosté většině světových kultur. Jejich forma se liší na základě sociálních, náboženských a dalších odlišností. Tento jev můžeme sledovat na různých úrovních již od pravěku. Charakter obřadu a jeho důsledků se měnil v průběhu historie na základě obecných společenských poměrů. Důležitými faktory pro historický vývoj svateb byl například (kult rodiny, vliv církve) v pozdější době především subjektivnější důvody (láska, peníze). Na svatby se může nahlížet jak ze sociologického hlediska, tak např. i z teologického, psychologického nebo politického hlediska.

6.1 Před svatbou

Před samotným sňatkem většinou předchází řada příprav, některé jsou závazné, jiné spíše tradiční, například:

- zasnuby, zasnoubení, zaslíbení čili dohoda zájemců o sňatek o záměru uzavření manželství, tzn. o svatbě
- ženichova žádost o ruku rodičů nevěsty, tj. o souhlas nevěstiniých rodičů se svatbou
- objednání obřadu; u církevního sňatku podle pravidel církve případně i další úkony
- uzavření předmanželské smlouvy, zejména o stavu majetku snoubenců před svatbou, ale i majetku získaného po ní a případného majetkového vypořádání v případě rozvodu manželství
- někdy v zájmu shody v manželství jeden ze snoubenců přestoupí do církve snoubence/snoubenky
- zasílání svatební oznámení příbuzným a blízkým osobám
- opatření snubních prstenů a svatební kytice – objednání a koupě, zvykově to bývá věc ženichovy péče
- dojednání svatebních svědků, družiček a družbů

Většina párů začíná s přípravami svatby přibližně půl roku před jejím uskutečněním. Na začátku každého roku se proto na řadě míst po celé České republice koná bezpočet svatebních veletrhů, kde mohou páry načerpat inspiraci pro svůj svatební den. Plánování a organizace svatby je čas-

vě i organizačně značně náročné, proto jsou často najímány agentury, které se zabývají celkovou organizací, od naplánování po závěr.

Podrobněji se tématu prstenů věnuje kapitola Snubní prsteny

6.2 Termíny svateb

Valná většina svateb konaných v České republice se odehrává v letních měsících (červen–září). Budoucí novomanželé volí letní měsíce zejména s ohledem na vyšší pravděpodobnost hezkého počasí. Tomuto faktu nahrává i rostoucí popularita svateb pod širým nebem. Z důvodu popularity letních měsíců je ovšem zařizování nejrůznějších svatebních záležitostí právě v letních měsících obtížnější a musí se řešit se značným náskokem. Také ceny služeb jsou obvykle vyšší než "mimo sezónu". Drtivá většina svateb se poté odehrává v sobotní, případně páteční den. Extrémně exponované jsou potom termíny se shodou číslic jako 8.8., 16.6., 9.9. apod.

6.3 Svatba

Svatba samotná má zpravidla dvě hlavní části:

- sňatek, oddávky, svatební obřad, vstup do manželství, zpravidla se slibem věrnosti a oddanosti, částečně předepsaný zákonem, pod vedením autorizované osoby, pověřené státem nebo církví, případně jinou institucí, státem k tomu oprávněnou. Toto oprávnění může mít i omezenou či podmíněnou platnost, jak tomu bylo v minulosti, kdy církevní sňatky nebyly státem uznávány jako plnohodnotné a pro právní závaznost musely být provedeny i na úřadě. Což víceméně platí v řadě evropských zemích (např. Rakousko)
- **oslava**, svatební hostina, veselka, jejíž zajištění bývalo věcí nevěsty, případně jejích rodičů. Tato praxe či zvyk dnes již prakticky neexistuje. V naprosté většině je svatba zařizována svatebním párem společně, či dle dispozic a domluvy. Na oslavě se také provádějí nejrůznější zvyky dle národnosti. V Tuzemsku se jedná například o vzájemné krmení se novomanželů svatební polévkou (vývar s knedlíčky), či společné zametání rozbitého talíře před vstupem na hostinu.

6.4 Po svatbě

Bezprostředně po svatebním dni následuje svatební noc. Ta hrála významnou roli zejména v historii. Po svatbě nejenže nastávají novomanželům líbánky, zpravidla radostné období, ale také řeší společné bydlení, pokud dosud bydleli odděleně, a často také jedou na svatební cestu.

A během let manželství mohou každoročně slavit výročí svatby, zejména pak „kovové“, tj. bronzovou, stříbrnou a zlatou svatbu, a konečně i diamantovou.

6.4.1 Zánik manželství

A pokud se rozhodnou ukončit manželství, prochází rozvodem. Jinak manželství končí sice úmrtím jednoho z nich, ale společenský status zachovává, respektuje jakési jeho pokračování ve vdovství zbylé osobě vdovy či vdovce.

6.5 Svatebčané

Snoubenci – ženich a nevěsta

Svobodná žena (slečna), či již rozvedená žena (paní) vstupující do manželství (snoubenka, lidově též „nastávající“) je označována jako nevěsta, bezprostředně po svatbě novomanželka, vdaná žena, manželka, manželova žena s titulem a oslovením (mladá) paní.

Muž před svatbou a během ní je *snoubenec*, ženich, po svatbě *ženatý muž*, lidově „ženáč“, manžel, manželčin muž a krátce i novomanžel.

Oba společně se nazývají snoubenci a po svatbě manželé a novomanželé, „jsou svoji“.

6.6 Právní náležitosti

Pro zápis do matriky je potřeba podpis na zápisu novomanželů a oddávajícího, ale i svatebních svědků. Zpravidla jde o čestnou funkci a určí si je snoubenci, obvykle jeden od nevěsty a jeden od ženicha. Kromě příbuzných obou stran a hostů se svatby mohou účastnit osoby se zvláštním pověřením od snoubenců. To jsou jednak družičky, které pomáhají nevěstě, a jednak družbové čili pomocníci ženicha, kteří kromě jiného mají bránit nevěstu před únosci. Oddávající jsou pověřeni úředníci nebo církevní hodnostáři, kteří svatbu vedou.

Možnost uzavřít sňatek mají v Česku zletilí a svobodní čeští občané i cizinci, pokud nebyla soudem omezena jejich práva. K uzavření manželství jsou v Česku potřebné doklady:

- doklad totožnosti a státní příslušnosti snoubenců
 - občanské průkazy, u cizinců cestovní pasy
 - rodné listy, u cizinců rovnocenný doklad o narození – zejména o místu a datu narození, jménu a příjmení osoby – a stejné údaje o jeho rodičích
- oprávnění uzavřít sňatek (pro zabránění bigamie)

- výpis z evidence obyvatel o osobním stavu, pokud není k dispozici občanský průkaz; u cizinců: potvrzení o osobním stavu a pobytu
- u rozvedených pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství nebo o zrušení partnerství
- u ovdovělých úmrtní list manžela nebo partnera
- u cizinců doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo povolení domovského státu uzavřít manželství v ČR
- o dětech vstupujících sňatkem do rodiny jako vlastní
 - rodné listy společných dětí a dětí nevěsty, jejichž otec dětí není znám

7 DRUHY SŇATKU

Sňatek podle způsobu uzavření:

- církevní sňatek, zpravidla vedený oddávajícím duchovním,
- občanský sňatek, nebo též civilní sňatek, vedený obecním nebo státním úředníkem, případně jinou oprávněnou osobou.

Jejich platnosti nebývají vždy zcela rovnocenné – z pohledu státních úřadů může být církevní sňatek považován za neúplný a naopak v očích některých církví občanský sňatek není. To se liší v různých zemích a také podle církví a podobně. Svatba také může být něčím neobvyklá, např. exotická nebo hromadná.

7.1 Oddávající

- V případě církevního sňatku provádí sňatečný obřad osoba pověřená registrovanou církví nebo náboženskou společností.
- V případě občanského sňatku je prováděn starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města.
- Mimo území České republiky může sňatečný obřad provést také velitel námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitel letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice a je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky rovněž velitel vojenské jednotky České republiky v zahraničí.

7.2 Svazky stejného pohlaví

Napříč společnostmi se vyskytují i sňatky stejného pohlaví. Pohledy na tuto problematiku se liší napříč kulturami. Obecně ve vyspělejších zemích je společenský pohled na svazky stejného pohlaví pozitivní, v některých jsou i tyto svazky již legalizované. Naopak, v zemích se silným vlivem náboženství a v méně vyspělých zemích je na tyto svazky nahlíženo s opovržením a společnost se proti nim jasně vymezuje. Více v Registrované partnerství.

7.3 Svatby podle náboženství

Obrázek 3 Pravoslavný církevní sňatek, v Praze

7.3.1 Křesťanství

- Římskokatolická církev – svatební průvod vchází do kostela za doprovodu hudby, jako poslední přicházejí ženich s nevěstou k oltáři. Kněz odřikává pasáže z Písma svatého a předčítá svatební slib. Snoubenci si vymění prsteny, následuje závěrečná modlitba, zpěvy a blahopřání.
- Pravoslavná církev
- Evangelická církev – farář čeká před vchodem do kostela (portálem) na ženicha s nevěstou, aby je mohl zavést spolu se svatebčany ke svatebnímu oltáři. V čele průvodu stojí kněz.
- Unitářství – svatební obřad může být velmi variabilní a mít různou podobu, lišit se rovněž může podoba svatebního slibu. Rozhodující je přítomnost unitářského duchovního.

7.3.2 Judaismus

Židovská svatba (hebrejsky חתונה, *chatuna*, v halachické terminologii חופה וקידושין, *chupa ve-kidušin*) je jedním z životních rituálů Židů. Probíhá podle přesně stanovených zásad, které vycházejí z biblických tradic. Svatbou uzavrou muž se ženou smlouvu o společném soužití, zplodění a vychovávání potomků. Naplňuje se tak ideál – judaismus považuje manželství za jediný správný stav pro muže i ženu. Na rozdíl od křesťanství lze v judaismu manželství zrušit rozvodem.

Židovská svatba není pouze jedním aktem, ale sestává ze dvou částí – *kidušin* (קידושין, zasnuby) a *nisu'in* (נישואין, sňatek). Původně se konaly tyto dva obřady odděleně, *nisu'in* do roka po *kidušin*, ve středověku však byly obě části spojeny a doplněny o některé prvky, takže se dnes obřad koná v jeden den.

Průběh svatebního obřadu

Již před svatebním obřadem je nutné dodržet jistá pravidla. Dohodnutí svatebních podmínek se hebrejsky řekne *tna'im*. Je zvykem, že před svatbou se snoubenci týden nestýkají, to proto, aby se na sebe ještě více těšili. Velmi důležité je připravení smlouvy, zvané *ketuba*, která obsahuje především slib manžela, že se bude ke své ženě chovat, jak se sluší, a nikdy ji nenechá nezaopatřenou. *Ketubu* podepisují dva svědkové a někdy i ženich.

Obrázek 4 Chupa v synagoze ve Washingtonu

Obrázek 5 Židovská svatba na obraze Jozefa Israëlse (1903)

V Praze a v evropských městech je zvykem, že se svatební obřad odehrává v synagoze. Pravděpodobně to vyplývá ze stálého ohrožení, ve kterém se židovský národ v průběhu staletí mnohokrát ocitl, protože podle původní tisícileté tradice se má svatba konat pod širým nebem.

Kidušin (*chupa*)

Po „úvodním“ obřadu (v jidiš *bedekn*), kdy se hlava nevěsty pokrývá závojem, jsou ženich s nevěstou (*chatan* a *kala*) odvedeni pod svatební baldachýn (hebrejsky *chupa*). *Chupa* stojí na

čtyřech tyčích, které někdy drží čtyři přátelé ženicha (bývá zvykem, že ji drží svobodní muži) a znázorňuje budoucí domov manželů. Nejdříve tančící a zpívající průvod přátel a svatebních hostů přivede ženicha k nevěstě. Když si ověřil, že je to ta, kterou zvolil (aby nedošlo k tomu, že by mu byla „podstrčena“ jiná, jako se to stalo v případě Jákoba), zakryje ženich nevěstě závojem tvář a ona vysloví modlitbu, ve které vyjadřuje přání dobrého vztahu se svým budoucím manželem a vysloví také přání mít z tohoto manželství zdravé děti v bázni Boží. Poté je ženich průvodem mužů doprovázen k obřadníkovi pod baldachýn a vyčkává příchodu žen s nevěstou. Matka ženicha a matka nevěsty přivedou nevěstu k ženichovi a ta sedmerým obejitím muže pod chupou zahajuje první část svatebního obřadu. Všechno se odehrává „pod dohledem“ dvou způsobilých svědků, obřadníka, kterým nemusí být vždy rabín, a deseti dospělých mužů, kteří tvoří minjan. Po požehnání nad vínem se snoubenci napijí z poháru. Vlastní „zasvěcení“ (*kidušin*) provede ženich, který navlékne nevěstě prsten na ukazováček pravé ruky a pronese: „Budiž mi zasvěcena tímto prstenem podle zákona Mojžíše a Izraele“, načež všichni přítomní vykřiknou: *mekudešet* (čili vdaná, doslovně „zasvěcená“). V této chvíli je sňatek uzavřen.

Ketuba

Předěl mezi zasnubami a sňatkem tvoří předčítání svatební smlouvy. Pokud není svatební smlouva (*ketuba*) podepsaná svědky, případně ženichem, již předem, zmínění ji podepíše a rabín ji nahlas přečte a v překladu (text je aramejský) vysvětlí její obsah. Ženich se zavazuje, že se bude o nevěstu řádně starat a v případě rozluky jí vyplatí dohodnutou sumu peněz, ze které může žít nejméně jeden rok od rozluky. Ženich poté formálně přijme závaznost ketuby a odevzdá ji nevěstě. Po této části následuje *nisu'in*.

Nisu'in

Potom se vystřídají ženichem vybraní muži vyslovením sedmi požehnání nad pohárem vína. Na závěr je zvykem rozšlápnout sklenici, aby se připomnělo zboření chrámu v Jeruzalémě a skutečnost, že prožívané štěstí kalí tento smutek. Skleničku ženich rozdupne nohou a všichni přítomní zvolají „Mazal tov!“, což znamená „dobré znamení“, přeneseně „hodně štěstí“. Nyní se novomanželé vzdálí do oddělené místnosti s připraveným občerstvením, kde spolu po nějakou dobu nerušeně setrvají.

Tradice

Poté, co novomanželé stráví první společné chvíle sami v uzavřené místnosti, se opět připojí ke svatebním hostům a následuje hostina, předávání darů a svatební veselí, které je často provázené tancem a hudbou. Po modlitbě na závěr hostiny se vysloví sedmero požehnání (*ševa brachot*). Svatební veselí trvá sedm dní a nocí. Zvyklostí je také ženichovo kázání na různá témata z Bible a Talmudu, za které dostane od přítomných dar. Dary nevěstě se většinou předávají už před svatbou a tvoří z velké části výbavu nové domácnosti.

Bývá zvykem, že během tanců při svatební veselí jsou oba novomanželé vyzvednuti na židlích nad hlavy ostatních a tak jsou připodobňováni ke králi a královně. Na svatbě se zpívá řada tradičních písní, mezi nejznámější patří Hava nagila.

7.3.3 Islám

Obrázek 6 Kazašská svatba v mešitě

7.3.4 Hinduismus

Ženich a nevěsta musejí mít stejnou kastu, ale odlišnou gótru (těch je poměrně velký počet, například v Bengálsku je bráhmanských góter okolo čtyřiceti). Ohledně svatby platí mnoho dalších nařízení (jsou i jemnější rozlišení než gótry, atd.)

8 SVATEBNÍ SMLOUVA

Svatební smlouva, známá také **předmanželská smlouva**, představuje výsledek jednání mezi ženou a mužem a upravuje majetkovou základnu manželského páru a dědické nároky v případě smrti jednoho z manželů nebo rozvodu. Smlouvy taktéž pomýšlejí na děti z předchozích manželství, jelikož přeživší z páru se zavazuje pečovat o děti zemřelého partnera. Svatební smlouvy bývají povětšinou sepsány několik dní nebo týdnů před svatbou.

8.1 Historie

8.1.1 Obsah svatebních smluv

V minulosti byly svatební smlouvy byly většinou formulovány podle jednotného formuláře, tudíž měly svou pevnou a ustálenou formu. V úvodu svatební smlouvy nalezneme jména snoubenců, jejich rodinný stav a jména členů rodiny, popřípadě jejich zástupců. Svého zástupce musela mít nevyhnutelně panna i mládenec. Zástupci byli vybíráni z řad rodiny. Nejčastěji své dítě zastupoval otec, bratr, strýc nebo nevlastní otec. Jestliže žena neměla mužského zástupce mohli ji také zastupovat úředníci městské samosprávy. Odlišná situace nastala u vdov, které mohly jednat samy za sebe. Nejdůležitější informace obsažené ve smlouvách se týkaly majetkového vypořádání budoucích novomanželů. Mezi ně řadíme věno, jitřní dar, obvěnění neboli nadvěno, ženskou výbavu, výminky, výměnky nebo pomoc otce synovi při zakládání nového hospodářství. Smlouvy byly většinou vyhotoveny ve dvou provedeních, jedna pro zúčastněné strany a druhá pro vrchnost. Neodmyslitelnou součástí svatební smlouvy byla svědečná řada. Svědci ve smlouvách vystupovali ve dvou řadách, tedy na straně nevěsty a na straně ženicha. Určitým pravidlem bývalo, že čím zámožnější snoubenci uzavírali svatební smlouvu, tím rostl počet jejich svědků.

8.1.2 Vliv sezónnosti na uzavírání smluv

Snoubenci se v minulosti museli řídit církevními regulemi, dle kterých se nesměly konat žádné slavnosti v adventním období a v období šestitýdenního půstu před Velikonocemi. Svatební smlouvy se proto méně často uzavíraly v březnu, dubnu a v prosinci. V letních měsících můžeme také vysledovat pokles uzavírání smluv, neboť v tomto období byli lidé zaměstnáni na polích a neměli čas na svatbu a radovánky s ní spojené. Naopak nejvíce smluv bylo uzavřeno v masopustním období. Taktéž podzimní měsíce byly pro uzavírání smluv více příhodné, neboť v podzimních měsících již končily práce, které zaměstnávaly obyvatele přes léto na poli.

8.2 V Česku

Český právní řád termín předmanželská smlouva nepoužívá, nicméně umožňuje před uzavřením manželství uzavření smlouvy o manželském majetkovém režimu. K tomu vyžaduje formu veřejné listiny – notářského zápisu. Lze tak například předcházet problémům s budoucími majetkovými vztahy, jež vyplývají ze společného jmění manželů, z uzavírání již druhého, třetího atd. manželství, z potřeby ochrany dětí z předchozích manželství v případě smrti jednoho z manželů nebo jako prevenci dopadu případných partnerových dluhů. Smlouvu lze uzavřít kdykoliv během manželství, není tak tedy nutné učinit pouze před sňatkem. Je-li smlouva podepsána ještě před svatbou, je pak nutné příslušnému notáři uzavření sňatku doložit oddacím listem.

Notářská komora ČR začala evidovat statistiku úprav majetkového režimu manželů v roce 2014. Pravděpodobně i kvůli k vysokému počtu rozvodů v Česku (dlouhodobě se rozvádí asi 50 % manželství) počet uzavíraných smluv roste. V roce 2014 ji uzavřelo 7 612 párů, 10 188 párů v roce 2016, 10 631 párů v roce 2018 a v roce 2019 takovou smlouvu sepsalo 10 891 párů.

Předmětem smlouvy může být pouze majetek a majetkové vztahy, nikoli stanovení výše výživného pro druhého manžela anebo úpravu péče o dítě po rozvodu či například partnerovu povinnost vykonávání domácích prací.

9 SVATEBNÍ ZVYKY

9.1 *Nejběžnější zvyky v Česku:*

- před svatbou
 - Zdobení svatebních vozidel, zpravidla automobilů stuhami a květinami a zdobení svatebního sálu – dekorace stolů, židlí
 - Svatební koláčky, kterými se zvou svatební hosté. Většinou jde o malé koláčky s průměrem do asi 5 centimetrů, koláčové jednohubky, s různými náplněmi. Svatební koláčky nesmí péct sama nevěsta. Žena, která sní koláček, který byl upečen v rohu plechu, se do roka a do dne vdá.
 - Oblečení nevěsty by mělo obsahovat něco nového, starého, půjčeného a modrého.
 - Voničky nebo vývazek dostane každý svatební host dostane do klopky nebo na šaty.
 - Falešná nevěsta – někdo se převlékne za nevěstu a snaží se přebrat pravé nevěště ženicha před svatbou.
- po obřadu
 - Házení kyticí – nevěsta si po skončení obřadu či po prvním tanci a fotografování stoupne zády k neprovdaným dívkám, které se svatby účastní, a hodí kytici za sebe. Dívka, která kytici chytí, se do roka jistě bude vdávat. Tradice převzatá z anglosaských zemích.
 - Zasypávání rýží – při odchodu z obřadní síně zasypávají svatebčané novomanželský pár rýží – přivolávají tak bohatství a plodnost. Také konfetami a flitry.
 - Chomout dostane novomanžel na krk, jako symbol svázání manželstvím. Chomout bývá často doplněn i železnou koulí připevněnou nad kotník ženicha řetězem.
- při oslavě – zpravidla svatební hostině
 - Střepy – při příchodu na svatební hostinu rozbije obsluhující personál talíř, nevěsta s ženichem pak musí střepy zamést. Podle toho, jak se k úkolu postaví, je jasné, jak jim bude klapat společná domácnost.
 - Polévka z jednoho talíře novomanželé jsou svázáni bílým ubrusem a navzájem se krmí jednou lžící. Svatební polévkou je v Česku většinou vývar s játrovými knedlíčky.
 - Krájení svatebního dortu – novomanželé opět dostávají jediný nůž a společně nakrojí dort. Nikdo ze svatebčanů nesmí dort odmítnout.

- První manželský tanec by měl být sólo tanec, věnovaný pouze novomanželům. Obvykle svatebčané vytvoří kolem tančících novomanželů kruh.
- Únos nevěsty – Tradice oblíbená zejména u mladých přátel obou novomanželů. V průběhu oslavy unesou novomanželku do některé z okolních hospůdek, kde rozpustile a nekontrolovatelně zapíjejí štěstí novomanželů. Novomanžel by měl svou ženu najít co nejdříve, protože celou útratu těchto přátel platí on. Od tohoto zvyku se pro jeho často neblahé následky na průběh svatební hostiny upouští a většinou bývá novomanželským párem zakázán.
- Přinesení novomanželky – Ženich má přenést přes práh bytu v náručí.
- Svatební cesta – Posvatební rekreační cesta novomanželů. Má usnadnit přechod ke každodennímu soužití novomanželů.

Mezi tradiční zvyky patří některé části oděvu či předměty, které by měla mít nevěsta na sobě v den svatby:

- nová věc symbolizující nový začátek
- stará věc značící zachování rodinné tradice
- zapůjčená věc je symbolem toho, že budeme dbát na rady druhých
- modrá jakožto barva věrnosti (některé tradice ovšem říkají, že modré barvě je naopak lépe se vyhnout, neboť symbolizuje „modřiny“)

Stále častěji je též možné se setkat se svatebními zvyky z jiných oblastí (např. z USA) a některé se stávají novodobými svatebními tradicemi.

9.2 Svatební zvyky ve světě

Svatební zvyky je název pro zvyky nebo tradice, které se dodržují o svatebním dni či jsou spjaté se samotnou svatbou. Tyto zvyky se liší v každé zemi a často i kraj od kraje.

9.2.1 Polsko

V Polsku je zvykem, že se vdavek chtivý pár před svatbou vydá osobně za všemi, které chce na svatbu pozvat. Slušností pak je na každé návštěvě posedět, popovídat a předat pozvánku. Není žádnou výjimkou, že takové návštěvy zaberou i několik víkendů.

V Polsku neexistuje, že by byl někdo pozvaný jen na obřad, ale na hostinu ne. Svatba se obvykle koná v rodišti nevěsty a obřad začíná v pozdějších hodinách, okolo čtvrté odpoledne. První teplé jídlo se podává až v deset večer a druhé o půlnoci. Svatba v Polsku trvá až do rána.

9.2.2 Německo

I v Německu znají zvyk s rozbíjením talíře. Děje se to však již v předvečer svatby, kdy také ženich pověsí nevěstě řetízek na krk. Na rozdíl od Čech se však nerozbijí jen jeden talíř, ale celý servis. Střepey se také občas posypou hrachem nebo čočkou. Právě to má páru zajistit plodnost a hojnost. Pár pak střepey společně uklidí.

Podle další německé tradice má dívka již od mládí šetřit na svatební střevíce a má je platit pouze mincemi. Oblíbeným zvykem je též snaha přátel novomanželů zpříjemnit jim jejich první novomanželskou noc různými překvapeními. Často jim například naplní ložnici nafukovacími balónky.

9.2.3 Rusko

Ruským zvykem je tzv. vykupování nevěsty. Při tomto zvyku jde ženich do domu rodičů, přičemž při jeho cestě tam mu kamarádi nevěsty kladou do cesty různé překážky, musí řešit hádanky nebo úkoly. V domě nevěsty je jeho úkolem nakonec vykoupit od rodičů nevěstu květinami, penězi nebo sladkostmi.

Po obřadu se v Rusku chodí podle tradice na procházku, kde se novomanželé fotí na významných místech svého města.

9.2.4 Švédsko

Švédsko je specifické v tom, že si pár vyměňuje prstýnky již při zasnubách a při svatebním obřadu dostává nevěsta prsten s kamenem.

Švédsko má ještě další specifickou tradici. Během svatby má každý z přítomných pánů nárok na polibek od nevěsty. Jakmile se však nevěsta vzdálí od ženicha a jde na toaletu, ženy mají zas nárok na polibek od ženicha.

9.2.5 Turecko

Pro Turecko je typické loučení nevěsty, které se koná několik dní před samotným obřadem. S nevěstou se v tomto dni sejdou kamarádky a příbuzné, tančí a dávají ji do rukou henu, která ji na nějaký čas obarví dlaně. Hena je v Turecku vnímána jako symbol krásy. Poté nevěsta dostane černý závoj přes obličej, který ji ženich sundá a ona se tím stane připravenou k svatbě.

Další tradicí je, že kamarádky nevěsty napíší před obřadem svá jména dovnitř jejích bot. Jméno, které bude po obřadu rozmazané, je jméno ženy, která se vdá jako další.

9.2.6 Mauritánie

V Mauritánii si potrpí na baculaté nevěsty. Nevěsty tedy neomezují jídlo, aby byly do svatebních šatů jako proutek, ale právě naopak. Tento zvyk jde dokonce až tak daleko, že muži své vyvolené posílají do tzv. „tukových farem“. Právě tam získávají ty nejlepší možné míry.

9.2.7 Keňa

Keňa je typická způsobem, kterým se tam žehná nevěstě. Před tím, než žena se svým manželem opustí rodnou vesnici, její otce ji na rozloučenou poplve hlavu i prsa.

9.2.8 Skotsko

Exotickou tradici mají ve Skotsku, kde je nevěsta připoutána ke stromu. Zde pak po ní lidé házejí odpadky a zkažená vajíčka. Nevěsta tím má rodině ženicha dokázat, že je na manželství připravena.